

Мадлен Корбел Олбрайт

(нар. 1937 р.) – перша жінка на посаді державного секретаря США (1997-2001). В 1976 р. отримала ступінь доктора наук. Політичну діяльність розпочала як активіст Демократичної партії. У 1978 р. була призначена членом Ради національної безпеки при президенті Дж. Картері (відповідала за зв'язки з громадськістю). У 1982-1993 рр. була професором Джорджтаунського університету та керівником програми «Жінки в зовнішній політиці». Олбрайт зайняла посаду державного секретаря в 1997 р. при президенті Б. Клінтоні. Розширення НАТО на схід і включення до її складу Польщі, Угорщини та Чехії стало одним з ключових рішень у сфері зовнішньої політики в період другого терміну президентства Б. Клінтона. Олбрайт у період свого перебування на посаді була прихильницею жорсткого курсу щодо Іраку і політики силового методу вирішення кризи на Балканах.

Основні праці: *«Могутній і Всемогутній: Роздуми про Америку, Бога, і міжнародні відносини»* (2006), *«Пам'ятка новобраному президенту: Як ми можемо відновити репутацію і лідерство Америки»* (2008) та ін.

Частина 2

Розділ 10. Місце Америки в азійському сторіччі

У Європі є НАТО, у Західній півкулі є Організація американських держав. Основні держави Східної Азії не пішли таким шляхом. Конфлікти, що мали місце в минулому, не дають можливості для спільного бачення майбутнього, ускладнюючи наші відносини з регіоном. Американський інтерес полягає у забезпеченні свого місця як Тихоокеанської сили в цьому сторіччі, що, можливо, отримує назву азійського.

Першим пунктом призначення Вашого візиту до Східної Азії має стати Токіо. Останні 60 років Японія була передовою індустріальною державою, притримувалась принципів міжнародного права та була благородною до бідних. Також Японія тісно пов'язана зі Сполученими Штатами. За логікою, Японія давно б уже мала стати постійним членом Ради Безпеки

ООН, але це блокується Китаєм, що потерпів від японської агресії до і під час Другої Світової війни.

Питанням для Вас є те, чи слід заохочувати Японію, щоб та стала ще більш вигідним військовим партнером. У неї є гроші та навички, щоб стати визначальним союзником у підтриманні стабільності в Східній Азії. Японці, чи хоча б деякі з них, виступають за усунення післявоєнних обмежень. Проте від цього варто утриматись. Військова присутність США в цьому регіоні майже ніколи не заперечувалась навіть Китаєм зокрема й тому, що розглядалась як сила, що стримує Японію. У зворотному випадку Китай почне ще швидше розбудовувати свої збройні сили, а обидві Кореї спрямують свій погляд на Пекін. До того ж, невідомо, чи завжди Японія, маючи свої збройні сили, буде діяти в наших інтересах. Варто звертати особливу увагу на внутрішню ситуацію.

Холодна війна вже має закінчитися на Корейському півострові. Колючий дріт усе ще розділяє Корею по 38-ій паралелі. Ми хочемо бачити Північну Корею конструктивним членом Азійського Тихоокеанського співтовариства. Але найкраще, на що ми можемо зараз реально розраховувати – що Північна Корея не буде створювати загрозу для сусідів. Це має бути Вашою основною метою.

З самого початку альянс між США та Республікою Корея був скоріше шлюбом за розрахунком, ніж пристрастю. Традиційне американське ставлення до Південної Кореї є ставленням до них як до країни, що має завдячувати нам своїм порятунком від Півночі. Більш ніж 36 тис. американських військових загинули під час Корейської війни.

Однак південні корейці пам'ятають й інші аспекти минулого, які ми зазвичай не згадуємо. Так, наші спроби ХІХ ст. відкрити Корею для торгівлі вважаються там «варварськими». А Теодор Рузвельт, який отримав Нобелівську премію миру за сприяння мирним переговорам після російсько-японської війни, цими своїми діями фактично дав американське благословення на окупацію Японією Кореї. Корейці тоді очікували, що США будуть відстоювати їхню незалежність після Першої світової війни, коли Вільсон заявив про самовизначення націй, проте цього не сталося. Багато хто дорікає США і за поділ країни після Другої світової війни.

Тривалий час південні корейці були навіть більше антикомуністично налаштовані, ніж Вашингтон. Але в останній час ставлення до Північної Кореї пом'якшилося, наявність у КНДР

ядерної зброї урівноважується в їхній свідомості ізолюваністю північних сусідів, що, отже, не виглядають такими загрозливими. Вони не хочуть приєднуватися до можливих санкцій, що зроблять життя північних корейців ще складнішим. Дослідивши досвід об'єднання Німеччини, вони також не прагнуть миттєвого об'єднання. В основному сподівання покладають на поступову еволюцію режиму в Пхеньяні.

Коли Ви як президент будете обговорювати ситуацію у КНДР з правозахисниками, то вони напевне значать, що питання Північної Кореї є не тільки питанням безпеки. Оскільки основою пхеньянського режиму є культ особи Вождя, тому розповсюдження інших ідей, світоглядних систем буде великим ударом для нього.

Звичайно, поки режим у Пхеньяні залишається тоталітарним, то жодних стійких відносин США з ним не можуть мати. При цьому пам'ятайте, що будь-який успіх у переговорах з приводу ядерної програми матиме і моральне значення. В той самий час, поступки Кім Чен Іру в переговорах щодо безпеки навряд чи вестимуть до пом'якшення режиму. Іншими словами, якщо ми не будемо дискутувати з Північною Кореєю щодо питань безпеки на моральних підставах, то ризикуємо не отримати прогресу ні щодо ядерної програми, ні щодо прав людини в Північній Кореї.

Но Йонг-Парк, китайський Токвіль, 75 років тому з сумом писав: «Американці вивчають історію для того, щоб не повторювати помилок своїх предків. Старомодні китайці настільки поважають своїх предків, що бояться зробити щось таке, чого не робили вони».

Хоча першим до Пекіну приїхав Ніксон, все ж встановити дипломатичні відносини він залишив Картеру. Йшов 1979 р., радянсько-китайський конфлікт був у розпалі, йшла холодна війна. Але підтекстом усього була глобалізація. Коли в 1979 р. Ден Сяопін став першим лідером комуністичного Китаю, який відвідав Вашингтон, він проінформував Картера про плани відкриття економіки своєї країни. Ден Сяопін різко критикував орієнтацію на предків, які закривали Китай для Західного світу.

Китайська економіка виросла зараз до рівня, який не можна порівняти з будь-якою іншою державою в історії. Різко зменшилася крайня бідність, розширився середній клас, китайські індустриальні центри є привабливими для західних інвесторів. У Китаї збільшується кількість учених та інженерів, у 2003 році він став третьою державою у світі, яка відправила людину у космос, науковий бюджет зростає,

Китай експериментує з новими рішеннями у таких галузях як природоохоронні технології, мирна ядерна енергія, біоінженерія.

Як президент, Ви будете вітати китайську економічну інтеграцію, будучи в той самий час стурбованими його впливом на мир, демократію та наше власне лідерство. Занепокоєння починаються з того факту, що провал у відносинах між КНР та США розширюється. Сьогодні Китай асоціюється з успіхом, кількість іммігрантів зростає. Держава пропонує економічні перспективи, які для бідних людей важливіші за право слухати передвиборчу агітацію та голосувати.

Двадцятиріччя подій на площі Тяньаньмень буде в червні вашого першого року перебування на посаді. Для китайських лідерів в уроках Тяньаньменю все зрозуміло: стабільність – головна цінність. Дисидентські рухи мають бути переможені. Іноземна критика не має впливати на внутрішній устрій.

Будучи нещодавно в Пекіні, я дивилася кабельний канал телебачення. Як тільки диктор оголосив про трансляцію засідання Конгресу, присвяченого Китаю та Інтернету, екран відразу став білим. В іншому готелі випадково виявилось, що в готелі за клієнтами стежать у їхніх кімнатах за допомогою прихованих камер. Але з падінням репутації США, зменшується тиск на Китай. І останній зараз в основному апелює до того, що в США немає права повчати інших.

Особливо китайська система управління подобається тим лідерам, які прагнуть досягти економічних успіхів і при цьому не втратити владу. Китай надає фінансову підтримку багатьом режимам Африки. Не є правилом, що економічне зростання призведе до соціальної стабільності. Прірва між бідністю й багатством розширюється, і хоча це відбувається не лише в Китаї, але тут це вступає у протиріччя з соціалістичною ідеологією, що включає й егалітаристські ідеї. Велика відмінність спостерігається між містом та селом. Люди також невдоволені забрудненням, індустріальними проектами, що змушують їх покидати свої землі.

Роками китайці прагнули мати менше дітей, при цьому живучи все довше, що призводило до зростання середнього віку. Через 10-20 років китайський робітник – єдина дитина в родині – зіткнеться з ситуацією, коли вимушений буде утримувати одночасно своїх дітей, батьків та дідів з бабусями. Китай швидше зістариться, чим розбагатіє.

Коли Ви як Президент відправитесь на переговори в Китай, Ви почуєте найрізноманітніші поради з приводу того, що є основною

проблемою для переговорів. Проте коли ви сядете за стіл переговорів, то виявите, що найбільше вашого візаві буде цікавити проблема Тайваню. Конфлікт цей тягнеться давно, і хоча Ніксон визнав КНР як єдиного представника Китаю, проте і від підтримки Тайваню ми не відмовляємося. Офіційно ми не зобов'язані захистити Тайвань у разі агресії з боку Пекіну, тому що ми не бажаємо, щоб Тайвань, відчуваючи нашу підтримку, влаштовував провокації. Але так само нам не потрібно, щоб китайці думали, що можуть напасти на Тайвань і легко вирішити цю проблему. Ситуація нагадує потрібну дуель з фіналу фільму «Добрий, Поганий, Злий», але до того, як починають стріляти. Доки ми тільки розглядаємо один одного, ніхто не постраждає.

Розділ 11. Гордість і упередження в Росії і Південній Азії

З того моменту, як закінчилася холодна війна, за Америкою міцно закріпився статус єдиної наддержави світу. Більшість американців це визначення цілком влаштовує, і вони вважають, що іншим воно теж має подобатися. У кінцевому підсумку, якщо б не ми виявилися «царем гори», то хто? І забуваємо, що гординя – зло, а поганий приклад заразливий. Наша зарозумілість дратує інших, і як результат, монополярний світ багатьох уже не влаштовує. Найбільш помітними фігурами є Франція і Китай, але є й інші, кого не влаштовує позиція пасивного спостерігача. Серед них – відроджена Росія, зростаюча як на дріжджах Індія і неоднозначний Пакистан.

Аналітики, що підготували в 2006 р. для ради закордонних справ доповідь, припускали, що «більш демократична, відкрита і прозора Росія змінить свою політику (позицію) з багатьох питань». А саме – допоможе скоротити поширення ядерних матеріалів, пом'якшить свою точку зору з питань політики на Середньому Сході і демократичних сил Центральної Азії та Кавказі і почне погоджувати свою енергетичну політику з потребами заходу. Якби це було так. Ми можемо шкодувати про відхід Росії від демократії, але в нас немає причин припускати, що її виборці віддадуть свої голоси за курс зближення з Заходом. У дійсності, цілком ймовірно, що радикальні націоналісти або навіть комуністи отримають на виборах більше голосів, ніж прихильники ліберальних реформ або співчуваючі їм консерватори. Сама ідея того, що підтримкою (фінансовою і не тільки) Заходу і дружнім ставленням можна зробити з Росії європейську країну, тільки розміром більше, ніколи не була реалістичною.

Згадайте історію: Росія нерідко створювала альянси з країнами заходу, але себе західною країною ніколи не вважала.

Росія на шляху до сучасності пройшла через три періоди: з середньовічної Московії в стрімко зростаючу імперію, з імперії, що руйнується, в комуністичну наддержаву, з наддержави, що втрачає силу, в нову сутність, природа якої досі формується.

Творцем першого періоду був Петро Великий, який жив у XVIII ст., цар, який, незважаючи на те що був деспотом, приділяв багато уваги Європі. Після повернення з його першої подорожі він особисто відрізав бороди боярам і змусив їх змінити гардероб на західний. Ним же (а також декількома сотнями тисяч кріпаків) була побудована нова столиця – Санкт-Петербург, як символ могутності нової Росії. Багато що на Заході вразило Петра, але особливу увагу він приділив озброєнню. Він створив перший в Росії військово-морський флот і модернізував армію, яка мала битися з племенами азіатів у Сибіру, католиками в Польщі, лютеранами в Швеції, і мусульманами в Персії і Туреччині. Щоб керувати країною, він встановив контроль над знаттю Росії, створив широку мережу внутрішньої розвідки, створив союз з православною церквою, і зупинив політичні розбіжності. До Петра навіть освічені росіяни не знали про Ренесанс, сучасну науку і час географічних відкриттів. Після нього Росія стала повноправним учасником світових відносин і перетворилася на одну з найсильніших країн світу.

Нема нічого дивного в тому, що коли Росія проводила першу зустріч Великої вісімки, то Володимир Путін обрав Петербург, своє рідне місто. Якщо Російській імперії і суджено було б постати знову, то вона базувалася б на тому ж, що і колись – сильному центральному уряді, сучасній військовій силі, підтримці церкви та суворому внутрішньому контролю. Вона взяла б краще від Заходу, зберігаючи російську ідентичність, та чинила б зовнішній тиск – як не мечем, то іншими засобами.

Як Президент, Ви відкриєте, що Росія не є ні щирим другом, ні певним ворогом; взамін вона є унікальною та норавливою силою, що заслуговує поваги, проте якій не можна повністю довіряти, оскільки одним з її найбільш сильних інстинктів є не вірити нам. Це тому так, що російські лідери природно підозрілі, до того ж і через те, що Росія зазнала в останні 20 років.

У часи якраз перед розпадом Радянського Союзу я брала участь у дослідженні російського ставлення до демократії та вільного підприємництва. Ми відкрили, що населення втомилося від

комунізму, проте і розуміння демократії знаходилося на невисокому рівні. Довіра до держави була глибоко вкорінена. У людей не було знань про ринкову конкуренцію, концепція винагороди більш продуктивної праці вищою зарплатою була чужою. Свобода преси була однаково незнайомою, а населення було глибоко розділене за віком, освітою, національністю, гендером. Я зробила висновок, що спадок 70 років комунізму не можна викинути як поношений плащ. Передбачався повільний розвиток демократичних інститутів. Не допомагало й те, що перші роки нової Росії були катастрофою, локомотив змін рухався в одному напрямку – донизу. Небагато знайдеться суспільств, які б зазнавали краху тяжчого та швидше без війни.

До кінця 1990-х рр. російський уряд ледве збирав податки, іноземних інвестицій не було, а значна частина економіки оперувала на основі бартеру. Росіяни менше працювали, більше хворіли, та швидше помирили. У цей час привілейовані верстви збагачувались, задешево скуповуючи державну власність, та накопичували гроші на офшорних рахунках. Нокаутом стала криза, що зменшила ціни на нафту, основне джерело прибутків. Перед тим, як містер Путін став президентом, дехто з представників російської преси почав називати свою Батьківщину «Верхньою Вольтою з ракетами».

Я зустріла Путіна в Москві через декілька тижнів після того, як він прийшов до влади. Він говорив мовою, яку я вітала, про стримування корупції та підвищення платоспроможності. В іншому Путін не бажав догоджати. На його думку, американська політика була спрямована на те, щоб не дати Росії розвиватись. Ми надали перевагу Горбачову перед Брежнєвим, і він демонтував СРСР. Ми надали перевагу Єльцину перед Горбачовим і він покинув посаду з рейтингом десь біля 8 відсотків. Путін був частково невдоволений нашою стурбованістю щодо ситуації з правами людини у Чечні та в Центральній Азії. Він сказав, що тероризм зараз атакує цілий регіон, і ситуація потребує безкомпромісних дій. «Не намагайтеся видавити Росію з цих держав, інакше ви отримаєте ще один Іран чи Афганістан», – зазначив він.

Путін був справедливо критикований за те, що він встановив режим «керованої демократії», яка, власне, не є демократією взагалі. Вибори проводяться, партії діють, проте уряд завжди перемагає. Так було всі вісім років його правління. З іншого боку, бідність зменшилася, середній клас укріпився і такого рівня довіри як до Путіна не знає жоден західний лідер.

У будь-якому дипломатичному вирішальному поєдинку Росія матиме дві переваги – постійне членство у Раді Безпеки ООН та нафта й газ, як у Венесуели. Америка та Європа спонукали Москву дозволити західні інвестиції у енергетичну сферу та зробити її відкритою. Кремль вирішив рухатися у зворотному напрямку, надавши перевагу великим компаніям, що контролюються державою. Російські компанії стали також провідними будівниками мирних атомних об'єктів, галузі, що, як здається, розквітає через побоювання щодо глобальної зміни клімату. Якщо Росія повертається до статусу наддержави, то однією з причини буде те, що світу потрібна енергія.

Повернення до «холодної війни» – ні в наших, ні в російських інтересах. Як у президента, у Вас не буде вибору, крім як пристосовуватися до російської ціни і правильно, якщо не тепло, вести себе з Путіним і його послідовниками. Офіційно, наші країни повинні розробляти спільний порядок денний щодо національної безпеки – боротись проти тероризму, скорочувати наші ядерні арсенали та утримувати інші країни від розвитку власних. Щоб звести до мінімуму приховану злобу, Ви повинні заохочувати міждержавні, академічні та культурні угоди в Москві та в регіонах. Однак ви повинні бути наполегливими і відстоювати те, що Росія відмовиться від посягань на незалежність своїх сусідів. Вам необхідно бути напоготові, що відбудеться відродження російської дипломатії на Близькому Сході, пов'язане з можливістю контрактів та продажу зброї. Ви мусите бути насторожі, що Москва та Пекін забудуть про колишні протиріччя, намагаючись скласти противагу силі США.

Індія має всі елементи національної величі, проте з часів піднесення імперії Моголів три-чотири сторіччя тому не була світовим лідером. Зараз вона заслуговує на увагу.

У холодній війні Індія відмовилась приєднатись до якогось з таборів. Через декілька років після падіння Берлінської стіни, Індія знову підтвердила свою незалежність, набувши ядерного статусу.

У ці ж 1990-ті рр. лідери держави здійснили те, що в Китаї було впроваджено Ден Сяопіном. І на сьогодні день біля 30 відсотків інженерів у Силіконовій Долині – індійського походження. Індійці в середньому на декілька років молодші за китайців, а отже, вони не обтяжені ношею утримання населення, що старіє.

Отже, Індія почуває себе добре. Що це значить для нас?

Президенти Клінтон та Буш відвідували Індію під час свого другого терміну. Відвідайте її під час першого терміну (і знайдіть час, на відміну від Буша, відвідати Тадж-Махал). Обидва ваші

попередники заявляли про те, що відкрили «нову главу» у відносинах з Індією. Вам варто діяти в тому ж руслі, і при тому надати особливого значення новому статусу Індії як «стратегічного партнера».

У 2006 р. адміністрація Буша уклала угоду, у якій визнавався статус Індії як ядерної держави з повними правами на розвиток мирної ядерної індустрії, при тому що арсенали ядерної зброї не мали б кимось інспектуватися. Те, що Індія без жодних санкцій була офіційно прийнята до ядерного клубу, при тому, що одним з головних пріоритетів зовнішньої політики США є прагнення не допустити того, щоб ядерну зброю отримали Північна Корея та Іран, можна вважати справжнім лихом. Але при цьому ця угода була затверджена Конгресом при згоді обох партій. На те є три причини. По-перше, індійська спільнота США нарощує свій вплив у політиці. По-друге, Індія розглядається як прибутковий ринок. По-третє, нам потрібні друзі. Ми не бажаємо штовхати Індію у напрямку до Росії та Китаю.

Індія та США є двома головними мультиетнічними демократіями у світі. Наші бізнесмени, вчені, дослідники створили складну мережу зв'язків. Обидві наші держави залежать від імпорту нафти. Ми поділяємо бажання стабільності в Афганістані, ми проти тероризму та проти посилення Китаю до такого ступеня, щоб він загрожував прогресу інших. У цілому індійці та американці люблять один одного. Нещодавні опитування показали, що 59 % індійців мають доброзичливе ставлення до США.

Це все добре, але не настільки, як хотілося б. Індією не запропоновано нічого, що б вело за собою стратегічне партнерство. Вона відвергла скарги США з приводу можливого багатомільярдного спільного з Іраном проекту щодо газової труби. А Комуністична партія Індії, що входить до правлячої коаліції, засудила спільний американо-індійський ядерний проект як загрозу національному суверенітету.

Нам варто пам'ятати, що в той час, як мільйони американців переймаються з приводу безробіття, сотні мільйонів індійців переймаються з приводу того, що їм нема чого їсти. Індія залишається набагато біднішою країною, ніж навіть Китай. А контраст між бідністю та багатством у Індії здається таким, з якого не можна знайти виходу.

Тут нам необхідно вирішити дилему. Якщо Індія для нас є стратегічним партнером, то хто для нас Пакистан? Він є нашим союзником, і багато в чому значно більш важливим. Але при цьому і

значно більш складним. У Пакистані та його столиці Ісламабаді, здається, зібрався увесь головний біль ХХІ ст.: ядерна зброя, тероризм, низький рівень демократії, корупція та бідність.

Народ Пакистану заслуговує на кращих правителів, ніж він завжди мав. З самого початку незалежності Пакистаном керували чи-то військові, чи-то цивільні, які мали репутацію корупціонерів. Пакистанці поважають сильну владу, але при цьому поважають і конституцію. В результаті політична нестабільність, здається, закріпилася в Пакистані на довгі роки, і не важливо, хто буде при владі, військові або цивільні.

Ми були союзниками з Пакистаном, коли нашим спільним ворогом був Радянський Союз. Тепер, коли ворог знаходиться всередині Пакистану, ситуація складніша. Бен Ладен порівняно популярний в Пакистані, і не через те, що пакистанці захоплюються ним, а через те, що їм не подобається, коли уряд виконує накази з-за кордону – а саме тиск США є основною причиною антитерористичних дій уряду Пакистану, отже, екстремісти навіть виграють від цього.

Не на нас лежить відповідальність за вибір лідерів цієї держави. Проте головним, що варто пам'ятати нам, є те, що для ефективної боротьби проти спільних загроз нам потрібний альянс з усією країною, а не з обмеженим привілейованим колом.

Розділ 12. Одного Іраку досить

У моїй останній книзі, «Могутній та Всемогутній», я писала, що «Хоча я дуже сподіваюсь на те, що буду неправою, вторгнення до Іраку та його наслідки можуть опинитися серед найбільших зовнішньополітичних катастроф в історії США». З того часу я неодноразово стверджувала це різним американським аудиторіям і була приголомшена їх відповіддю – оплесками. Спочатку, я не могла цього зрозуміти. Чому вони аплодували? Я сподівалася, що мені будуть доводити мою неправоту. Аж тоді я зрозуміла – мені аплодували тому, що я висловила те, до чого вони раніше дійшли самостійно – війна була помилкою, ми повинні знайти шляхи її завершення.

Я не підтримую тих, хто ратував за найшвидший вивід усіх військ США з Іраку. Я вважаю, що президент Буш був правий, коли стверджував, що квапливий вивід військ може призвести до катастрофи, але я не бачу яким чином їх присутність може

попередити цю катастрофу. В інтерв'ю мене часто запитують, чи є в Америки моральне зобов'язання залишати свої війська в регіоні доти, доки ситуація в Іраку не стабілізується. Я відповідаю, що дійсно, в нас є таке зобов'язання, але, в нас також є зобов'язання перед нашими військами. Наша військова місія, або те що від неї залишилося, повинна обмежуватись реально виконуваними задачами. Національна гідність також важлива, але їй лише нашкодить прийняття стратегії, яка не має шансів на успіх і наполягання на її дотриманні.

Для Вас як для президента, Ірак залишиться болючим питанням незалежно від того, будуть війська виведені негайно, із затримкою, чи вони там залишаться. Причина в тому, що в нас недостатньо сил, щоб визначити вихід Іракського конфлікту, це було очевидним ще давно. Ваша відповідальність полягає в зменшенні втрат.

Надалі розвиток ситуації може призвести до трьох небажаних наслідків. По-перше, контрольований сунітами та позбавлений контролю з боку держави регіон Іраку може бути використаний Аль-Каїдою як постійна база, тренувальний табір та місце вербування. По-друге, уряд Іраку в майбутньому може стати підлеглим до Ірану, що набирає силу, стаючи загрозою для Ізраїлю. По-третє, конфлікт може настільки роздробити Ірак, що війна може перекинутися на сусідні країни. Якщо Ви та Ваша команда будете спритні та винахідливі та вам пощастить, усіх цих загроз можна буде уникнути, якщо ж ні... усі три можуть стати реальністю.

Без щастя тут не обійтись, адже майбутнє Іраку вирішується не тільки нашими діями. Навіть коли кількість наших військ в Іраку була максимальною, ми не контролювали усю країну, тому що не могли забезпечити безпеку на усій її території, і, при виникненні проблем, відповідальність покладалась на нас. Наша єдина перевага полягає в тому що в сусідів ситуація ненабагато краща. Ні один з урядів регіону не полюбить Аль-Каїду, ні один (за виключенням самого Ірану) не бажає домінування Ірану над Іраком, і ніхто не бажає війни.

Ми повинні діяти, тому що насилля не зупиниться саме собою. Іран, Сирія, Саудівська Аравія, Йорданія, Єгипет, Туреччина – усі вони можуть втрутитися, якщо іракці, їх релігії або національності опиняться в небезпеці. Інші уряди теж занепокоєні тим, що хаос в Іраку може підштовхнути до дій незадоволені своєю участю нацменшини в їхніх країнах – наприклад, сунітів у Сирії, шіїтів у Кувейті, Саудівській Аравії та Бахреїні, курдів у Туреччині, Ірані та Сирії. В найгіршому випадку ми можемо побачити всезростаючий цикл вбивств та саботажу, що призведе до перегляду державних

кордонів, подальшого нищення економіки, і руйнування безцінних релігійних святинь – пробуджуючи негасиму жагу помсти. А Аль-Каїда, без сумніву, скористається будь-якою можливістю.

Насильство, спричинене сектами, вже призвело до великих втрат серед цивільного населення та одного з найбільших переселень в історії Середнього Сходу. Більш ніж два мільйони іракців залишили свої домівки в пошуках безпеки за кордоном – в Сирії, Йорданії, Ірані. Цей виїзд позбавив Ірак великої кількості людей, таланти яких потрібні для відбудови країни. І замість того, щоб загасити конфлікт, цей від'їзд тільки погіршує ситуацію, тому що мігранти організують угруповання з метою відібрати назад свою землю. Без пильного нагляду табори біженців можуть перетворитись на бази ополчення, де ці озлоблені вигнанці будуть заклинати наступне покоління вести програну ними війну. Ми бачили це в Палестині протягом 60 років, і я бачила це власними очима в Центральній Африці, де біженці з Руанди знов і знов розпочинали це коло насильства.

Переклад з англ.: К. М. Рижанов

Друкується за: Albright M. Memo to the President Elect : How We Can Restore America's Reputation and Leadership / M. Albright, B. Woodward. – New York : HarperCollins, 2008. – P. 177–249.